

MITROPOLITUL VASILE SUCIU, CTITOR DE ȘCOLI ȘI IUBITOR DE CULTURĂ

Cristian Barta

Desăvârșirea unității naționale a românilor din anul 1918 a fost înfăptuită de o generație cu personalități de excepție atât în sfera politico-socială, cât și în cea cultural-religioasă. Între acestea se remarcă în mod deosebit mitropolitul Vasile Suci, a cărui viață trăită în slujba lui Dumnezeu și a neamului românesc este expresia unei fericite îmbinări a spiritului religios cu dragostea pentru adevăr și cultură. Prin vastitatea implicării sale în problemele fundamentale ale societății românești din acea perioadă, el a devenit exponentul principal al luptei Bisericii Române Unite cu Roma, pentru unitatea și drepturile românilor din Transilvania în perioada interbelică.

Mitropolitul dr. Vasile Suci s-a născut în comuna grănicerească Copăcel - județul Făgăraș (astăzi Brașov) în 13 ianuarie 1873¹ din părinții plugari: Ioan Suci și Anica Comșa. Clasele primare le-a terminat la școala din comuna natală, cele secundare la școala civilă de stat din Făgăraș iar liceul la Blaj, unde a susținut examenul de maturitate în anul 1892. Remarcându-se prin seriozitatea și inteligența sa, în toamna aceluiași an a fost trimis la Roma unde a studiat la Colegiul Grecesc "Sf. Atanasie" și la Colegiul de "Propaganda Fide", obținând doctoratul în filosofie (1894) și în teologie (1898)². În anul 1895 și-a văzut împlinită chemarea la preoție, fiind hirotonit preot de către arhiepiscopul Ștefan Ștefanopoli³. La întoarcerea în țară, a fost numit în 9 septembrie 1898 părinte spiritual la seminarul teologic și catehet la școala normală și școala primară de fete din Blaj. În 26 noiembrie 1898 a fost numit profesor de teologie dogmatică la seminarul teologic și profesor de religie la liceul de băieți. Pe lângă activitatea didactică s-a implicat și în activitatea redacțională, conducând ziarul "Unirea" în anul 1899 și câteva luni din 1900. Între 1900 și 1905 a activat ca prefect de studii la seminarul teologic, din 1907 a devenit rector al Institutului Vancean de băieți iar în 20 aprilie 1910 a fost ales canonic în locul regretatului dr. Augustin Bunea.

În anul 1912, mitropolitul Victor Mihali de Apșa l-a trimis la Roma pentru a înainta dicasteriilor romane un protest împotriva planului de înființare a Episcopiei greco-catolice maghiare a Hajdu-Doroghului⁴. Alegerea preotului Vasile Suci pentru această misiune nu a fost întâmplătoare. De fapt, esența documentului trimis la Roma este constituit din memoriul pe care el însuși l-a alcătuit la adunarea de protest a românilor de la Alba-Iulia, din 29 mai 1912, în care demască tendința de maghiarizare care stătea la baza înființării noii episcopii. Această acțiune pune în lumină faptul că în centrul preocupărilor sale se afla dorința de apărare și promovare a identității românești.

Încă din anul 1911 a fost ales vicepreședinte al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român". De asemenea a activat și ca bibliotecar arhiepiscopesc, a fost membru în comisia scolastică arhiepiscopescă, asesor la forul matrimonial de a doua instanță pentru arhiepiscopescă, membru în comisia arhiepiscopescă pentru revizuirea cărților liturgice și corale și membru al comisiei pentru revizuirea ediției a doua a Sfintei Scripturi.

Sosirea anului 1918 a găsit scaunul mitropolitan de la Blaj fără titular, deoarece Mitropolitul murise în luna ianuarie a aceluși an. Imediat după tristul eveniment, Vasile Suci a fost ales vicar general capitular. Identificându-se nu numai cu Biserica, dar și cu ființa neamului său, a înțeles necesitatea de a se implica direct în evenimentele politice ale anului 1918. În acest sens a acceptat președinția Consiliului Național de la Blaj, în noiembrie 1918, chiar dacă atunci armata generalului Mackensen se afla încă la București. Implicarea sa explică și împotrivirea autorităților maghiare la numirea sa ca mitropolit. Din acest motiv vor trebui să treacă doi ani de la alegerea sa de către Sinodul electoral mitropolitan până în 1920 când va fi hirotonit arhiereu și instalat ca Arhiepiscop de Alba-Iulia și Făgăraș și Mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma. El este primul mitropolit român unit care a fost investit de regele României întregite, Ferdinand I, prin decretul 4813/1919.

¹ Silvestru Augustin Prunduș - Clemente Plăianu, *Catolicism și ortodoxie românească. Scurt istoric al bisericii române unite*, Cluj-Napoca, 1994, p.91.

² Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, București, 1996, p. 428.

³ Din viața mitropolitului Vasile - în *Unirea*, An. XL V, Nr. 4, Blaj, 26 ianuarie 1935, p. 2.

⁴ Silvestru Augustin Prunduș - Clemente Plăianu, op. cit., p. 91; V. Bojor, *Episcopul diecezei greco-catolice de Gherla*, Tg. Mureș, 1939, p. 560.

Misiunea de mitropolit a îndeplinit-o cu cinste, așa cum de fapt a promis în cuvântarea rostită în ziua consacrării: "Idealul meu a fost, este și va fi să-mi fac datoria și prin ea să-mi câștig independența de a sta pururea cu fruntea ridicată ...Singurul gând mi-a fost să-mi fac datoria și să las urmașului zestrea moștenită de la înaintași, neștirbită și neîmpuținată"⁵. Rolul său politic nu s-a încheiat odată cu cu întregirea României și instalarea lui ca mitropolit, ci a rămas în continuare un mare militant pentru drepturile Bisericii și pentru consolidarea noului stat român prin intervențiile avute în fața Parlamentului de la București, cât și în fața Sfântului Părinte la Roma⁶. I.P.S.S. Vasile Suci a fost însușit de aceste idealuri în întreaga sa păstorie până în clipa morții sale care a survenit în 25 ianuarie 1935.

Prin studiile realizate pe băncile școlilor blăjene iar apoi îmbogățite și aprofundate la Roma, Mitropolitul Vasile Suci și-a însușit o vastă cultură, materializată ulterior în publicarea unor importante studii teologice. A scris și a tipărit: "Hipnotism și spiritism. Studiu critico-teologic" (1906); Teologia dogmatică și fundamentală 2 vol. (1907); "Teologia dogmatică specială" 2 vol. (1908); "Principiile fundamentale ale religiei creștine" pentru școlile secundare (1909); "Principiile morale ale religiei creștine" pentru școlile secundare (1909) și "Raportul dintre religie, știință și societate" (1910). Datorită acestor lucrări de teologie este socotit cel mai de seamă teolog al Bisericii Unite din Transilvania. De asemenea a scris și a publicat numeroase studii, articole, pastorale și cuvântări mai ales în periodicele bisericești de la Blaj. În perioada arhieriei Sale a susținut tipărirea unor cărți. Amintim, de pildă, volumul "Știința mântuirii de veci", în tipografia Seminarului din Blaj în anul 1928.

Mitropolitul a înțeles necesitatea și importanța presei în promovarea culturii. Elocvente în acest sens sunt cuvintele rostită încă din anul 1908 cu ocazia comemorării momentului 1848: "Presa este unul dintre factorii cei mai însemnați ai civilizației. Omul modern nu poate fi fără știrile politice, sociale, celea din cadrul științelor și a artelor frumoase... Ea este continuarea și perfecționarea simțurilor individuale, este ochiul cu care fiecare vede tot și deodată, ceea ce poate interesa pe indivizi și pe toți... Lumina adevărului și căldura umanismului nici când nu s-a răspândit în sfere atât de imense ca azi, când ele sunt purtate pe aripile presei libere..."⁷. Fidel acestor gânduri, odată devenit arhieru, a sprijinit publicațiile periodice blăjene "Unirea", "Unirea poporului" și "Cultura Creștină".

În calitate de vicepreședinte al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" (ASTRA), a insistat pentru crearea unor noi despărțăminte deoarece era convins că acestea sunt izvoare de cultură românească. Cu prilejul adunării generale a Astei de la Sibiu din 8 noiembrie 1922, Mitropolitul Vasile Suci, demn urmaș al primului vicepreședinte Timotei Cipariu, remarcă: "Până acum avem 96 despărțăminte și 2000 de agenturi. Ar fi de dorit să fie tot atâtea despărțăminte, câte administrații de plasă sunt și tot atâtea agenturi câte comune românești avem"⁸. La baza acestui deziderat se afla convingerea sa că ASTRA, având ca deviză și principiu fundamental al activității "cultura poporului român"⁹, putea deveni o călăuză în cultivarea culturii noastre. "În timpurile de materialism cras, ca al nostru, – spunea mitropolitul – trebuie folosite armele cele mai convingătoare ale graiului viu, pentru trezirea maselor, prin conferințe, prelegeri, cursuri sistematice, universități populare etc.,...spre a dovedi lumii din nou, că nu numai cu pâine trăiește omul"¹⁰.

Un alt eveniment petrecut nu întâmplător la Blaj, unde prin susținerea I.P.S.S. Vasile Suci se desfășura o intensă activitate școlastică, a fost Congresul anual al Ligii Culturale la 26-29 iunie 1926, sub conducerea marelui istoric Nicolae Iorga¹¹. Cu acest prilej, mitropolitul a asigurat pe participanți – dintre care o bună parte erau profesori universitari care studiaseră și în școlile Blajului – că "Școlile Blajului vor fi cu orice jertfe și în viitor ceea ce au fost: străji îndărătnice ale credinței strămoșești"¹².

În noiembrie 1929 s-a întrunit la Blaj Marea adunare a mirenilor, în care s-a hotărât înființarea Asociației Generale a Românilor Uniți sub patronajul Mitropolitului Vasile Suci. Pastorală de Crăciun din

⁵ Vasile Suci, Cuvânt rostit la consacrare – în Unirea, An. XLV, Nr. 4, Blaj, 26 ianuarie 1935, p. 2.

⁶ Menționăm că Mitropolitul Vasile Suci făcea aceste călătorii deloc ușoare în pofida faptului că în urma unei intervenții chirurgicale din vara anului 1925 rămăsese fără un picior – cf. Al. Lupeanu Melin, Evocări din viața Blajului, Blaj, 1999, p. 39-40.

⁷ Vasile Suci, "Vorbirea de la 11 aprilie 1908" în Biblioteca Academiei Române, Secția de Manuscrise, Fondul Blaj, Ms. Rom. 223.

⁸ Vasile Suci, Discursul de deschidere rostit în ziua de Sân Medru, 8 noiembrie 1922, la adunarea generală a "Asociațiunii" în Sibiu – Transilvania, An. LIII, Nr. 11-12, nov.-dec. 1922, p. 700

⁹ Ibidem.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Unirea poporului, An. VIII, Nr. 27, Blaj, 4 iulie 1926, p. 1.

¹² Ibidem, p. 2.

același an arată că pe lângă finalități confesionale și spirituale, AGRU trebuie să lupte "împotriva pomirilor și învățăturilor îndreptate împotriva societății și a legii creștine"¹³. Meritele dobândite prin intensă angajare în sfera culturală a determinat alegerea sa ca Membru de onoare a Academiei Române¹⁴.

Mitropolitul Vasile Suciuc a continuat tradiția arhierilor greco-catolici întemeietori de școli. Fiind primul mitropolit în România întregită și-a propus și de fapt a și realizat să transforme Blajul într-un puternic centru scolastic. Într-adevăr, într-unul dintre punctele principale din programul arhieresc enunțate în cuvântarea ținută la consacrare, spunea "Conștii de importanța bunei educații și credincioși tradiției Bisericii noastre, va trebui să înmulțim institutele de învățământ și să lărgim institutele noastre de creștere românească și creștinească"¹⁵.

Imediat după unire, pe când era vicar capitular, cu ord. Consistorial Nr. 3.558 din 9 septembrie 1919, a transformat școala civilă de fete în liceu de fete clasic-modern, care se va conforma programului de învățământ al școlilor secundare de fete din Vechiul Regat¹⁶. La 1 iunie 1921, cu ajutorul material al Sfântului Părinte Benedict al XV-lea, a cumpărat castelul de la Obreja în care ulterior a mutat Orfelinatul din Blaj. Pentru copiii din acest orfelinat a mai deschis: Școala de meserii "Sf. Iosif" la Blaj și Școala de menaj pentru fete la Obreja. Pentru conducerea orfelinatului a întemeiat Congregația Surorilor "Născătoarea de Dumnezeu și pururea Vergura Maria" în Blaj. Aceste călugărițe conduceau și internatul școlilor secundare din Blaj și un cămin pentru studentele universitare din Cluj.

În anul 1924 Mitropolitul Vasile Suciuc a solicitat foștilor elevi ai Blajului un ajutor financiar pentru construirea unei noi edificii scolastic. Cu ajutorul oferit de aceștia, precum și cu suma de 2.000.000 lire (aproximativ 18-20 mil. lei) oferită de Sf. Părinte Pius al XI-lea¹⁷ a fost construită modernă clădire a Institutului Recunoștinței care va adăposti: Liceul de fete, Școala normală de fete și Internatul Școlilor secundare de fete. De asemenea, a extins Liceul de băieți dublându-i clasele și a mai construit o Școală normală pentru băieți, Școala comercială superioară pentru băieți și Școala comercială superioară pentru fete. Este demn de menționat și faptul că pentru aprofundarea limbii franceze la catedrele din școlile Blajului a chemat pe călugări augustinieni asumpționiști din Franța¹⁸.

Tot Mitropolitul Vasile Suciuc este acela care a sfințit piatra de temelie a Palatului Culturii din Blaj care însă a fost terminat numai după moartea sa. Activitatea sa de ctitor nu se oprește la granițele țării: la 12 mai 1930, împreună cu alți trei episcopi greco-catolici, a pus piatra de temelie a Seminarului românesc de la Roma¹⁹, astăzi Pio Romano. Pe lângă ajutorul oferit pentru edificarea lăcașelor de cultură, Mitropolitul Vasile Suciuc a încercat să vină și în sprijinul elevilor săraci din Blaj. Astfel el a reinviat milostenia arhierilor oblăduitori de școli de demult prin oferirea țișpăilor²⁰.

"Gândul stăpânitor la temelia acestor instituții de cultură erau, - spunea mitropolitul într-o cuvântare ținută la Blaj în 1930 -, ca ucenicii acestor școli, cu credință în Dumnezeu și cu dragoste față de El și față de aproapele, să devină apostoli a tot ce e bun și cuvințios, dând pildă și de abnegație. Și, școlile din Blaj și-au și atins ținta. Mărturie ne este istoria"²¹. Tot istoria este aceea care ne dă așadar mărturie și despre măreția Mitropolitului Vasile Suciuc care pe bună dreptate este numit al treilea ctitor al Blajului²² sau "Vasile Vodă" - cum i-a spus Nicolae Iorga²³. Activitatea sa culturală poartă pecetea nobilului său suflet. Ea a fost inspirată de virtuțile cele mai alese: caritatea creștină, dragostea de neam, credința în puterea învățăturii și în luminarea poporului. "Mulțumită acestor însușiri alese, a reușit să

¹³ Vasile Suciuc, Pastorală arhierescă de Crăciun - în UNIREA, An. XXIX, Nr. 51, Blaj, 21 decembrie 1929, p. 2.

¹⁴ Mircea Păcurariu, op. cit., p. 429.

¹⁵ Vasile Suciuc, Cuvânt rostit la consacrare - în UNIREA, An. XLV, Nr. 4, Blaj, 26 ianuarie 1935, p. 5.

¹⁶ Coriolan Suciuc, Arhierii Blajului, ctitori de școli naționale - în Anuarul Liceului de băieți român-unit "Sf. Vasile cel Mare" din Blaj, pe anul școlar 1943-1944, Blaj, 1944, p. 86.

¹⁷ Unirea poporului, An. VIII, Nr. 26, Blaj, 27 iunie 1926, p. 3.

¹⁸ Unirea poporului, An. XI, Nr. 46, Blaj, 17 noiembrie 1929, p. 6.

¹⁹ Unirea poporului, An. XII, Nr. 21, Blaj, 1 iunie 1930, p. 1.

²⁰ Țișpăul era o "pâine lunguiată și foarte gustoasă pe care o primeau școlarii, de la Curtea mitropolitană, tot la câte cinci zile, ca să fie scutiți de grija foamei și să poată sta mai bine de cuprinderile cu cartea cea de întineric izbăvitoare ... Începând cu episcopul Petru Pavel Aron ... vîlădicii și mitropoliții Blajului s-au îngrijit aproape în toate timpurile, ca ucenicii plivaseilor și ai slovelor să nu rabde de foame, ci măcar pâinișoara să le iasă tot la câte cinci zile din cămările vîlădicești și ulcicuța cu zeamă din cuhnia Seminarului" - cf. Unirea poporului, An. X, Nr. 8, Blaj, 19 februarie 1928, p. 1.

²¹ Vasile Suciuc, Cuvântare ținută la Blaj, Sfinții Trei Ierarhi 1930 - în Cultura creștină, An. XVII, Nr. 4-5, Blaj aprilie-mai 1937, p. 253.

²² Coriolan Suciuc, loc. cit.

²³ Unirea poporului, An. XLV, Nr. 5, Blaj, 2 februarie 1935, p. 3.

strângă mijloace mari din contribuții personale și să realizeze o operă școlară impunătoare, adăugând o pagină strălucită la glorioasa istorie culturală a Blajului²⁴. Mitropolitul Vasile Suciu a fost și rămâne unul dintre cele mai reușite modele de trăire românească și profund creștină.

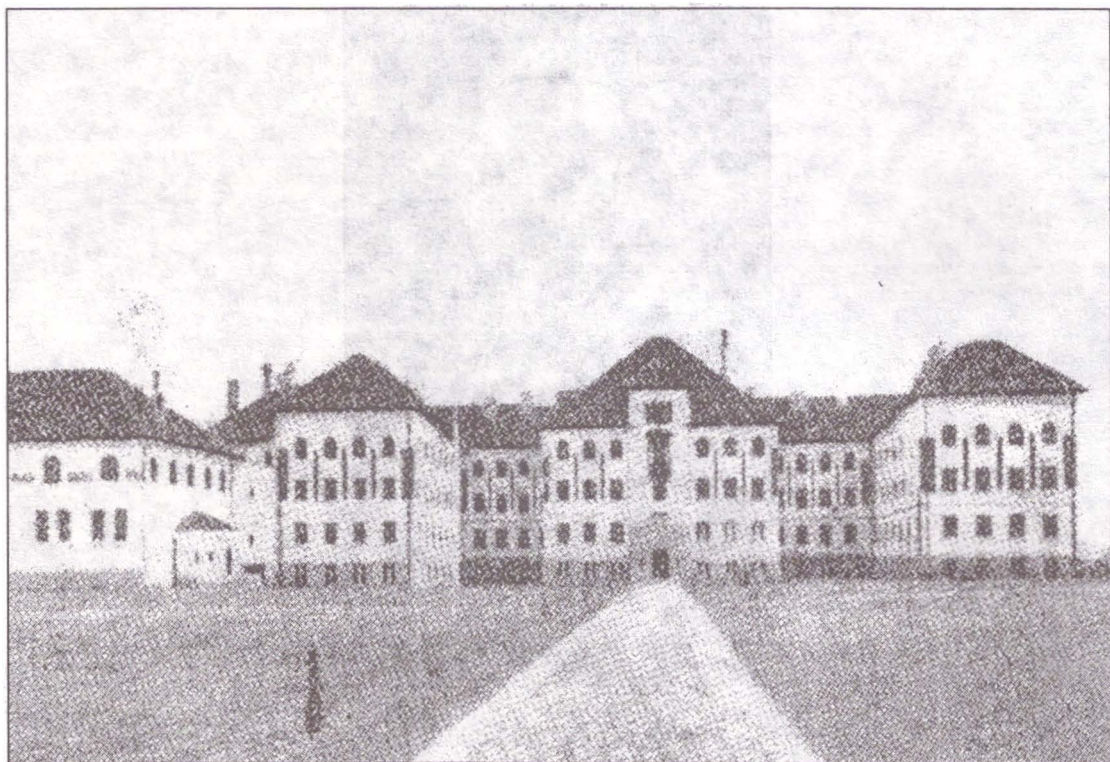
²⁴ Ibidem, p. 5.

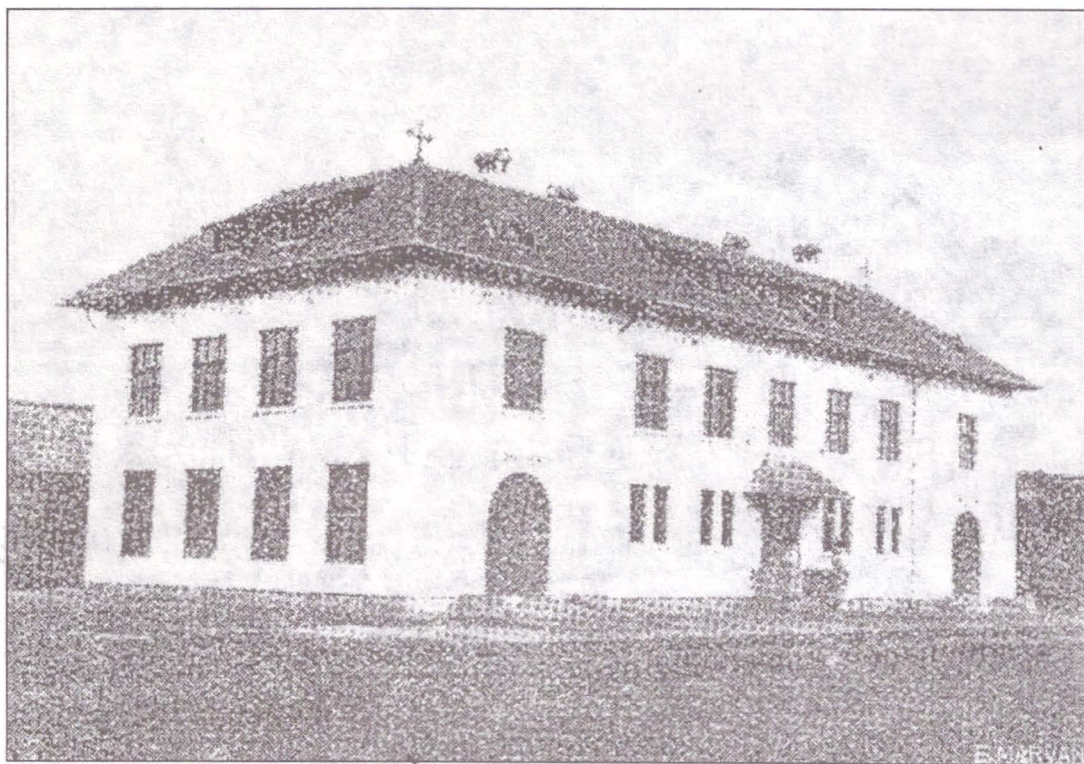
Mitropolitul Dr. Vasile Suciu

Institutul Recunoștinței din Blaj

Institutul Recunoștinței

Gimnaziul Industrial

LE METROPOLITE VASILE SUCIU, FONDATEUR ET PROPAGATEUR DE CULTURE

Résumé

Vasile Suciú est né dans la localité Copăcel (près de Făgăraş) dans l'année 1873. Il a suivi les écoles, en commençant dans le village natale et a continué à Făgăraş et à Blaj.

Les hautes études il les a fait à Rome où il a étudié au Collège Grec "Saint Atanasie" et au Collège de "Propaganda Fide" où il a obtenu le doctorat en philosophie et théologie.

Dans l'année 1898 il a été nommé professeur en théologie dogmatique au Séminaire théologique et il a enseigné la religion, les élèves, du Lycée de garçons de Blaj.

Plus tard il est devenu recteur de l'Institut de garçons "Vancea". Dans l'année 1910 Vasile Suciú a été choisi canonique.

À la suite de son fidélité en théologie il a été nommé archevêque de Alba Iulia et Făgăraş et métropolite de l'Eglise Roumaine Uniate avec Rome.

Vasile Suciú a eu une intense activité culturelle en étant choisi viceprésident, dans l'année 1911, de l'ASTRA. Il a écrit et a imprimé plusieurs livres: "Les études critique-théologique" (1906), "La théologie dogmatique et fondamentale" (1907), "La théologie spéciale" (1908), "Les principes morales de la religion chrétienne" (1909), "Le rapport entre la religion, la science et société" (1910).

Il a soutenu les périodiques de Blaj "Unirea" et "Cultura creştină".

Le métropolite Vasile Suciú est l'un parmi les plus valeureux modèles de la vie roumaine, profondément, chrétienne.